

K O M U N I K A T
Z B A D A Ń

Warszawa, listopad 2011

www.cbos.pl ● sekretariat@cbos.pl

BS/140/2011

**OPINIE O DZIAŁALNOŚCI
PARTII POLITYCZNYCH**

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
13 stycznia 2011 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Przed wyborami parlamentarnymi zapytaliśmy badanych¹ o stosunek do systemu partyjnego i działalności partii politycznych. Poprosiliśmy ich, aby ustosunkowali się do każdego z siedmiu stwierdzeń dotyczących partii politycznych – czterech odnoszących się do negatywnych aspektów ich funkcjonowania i trzech pozytywnych.

Ogromna większość ankietowanych (86%–90%) podziela dwie krytyczne opinie na temat partii politycznych w Polsce: że powodują kłótnie i zamęt w państwie oraz że są klikami polityków dążących do władzy. Trzy czwarte badanych (77%) uważa, że dla polityków zrzeszonych w partiach najistotniejsze jest realizowanie własnych ambicji. Nieco mniejsza grupa (69%) zgadza się ze stwierdzeniem, że nie wiadomo, o co tak naprawdę partiom chodzi, natomiast co czwarty respondent (25%) zajmuje przeciwne stanowisko. Dwie trzecie badanych (65%) podziela pogląd, że partie polityczne proponują rozwiązania ważnych problemów kraju, a jedna czwarta (26%) nie przypisuje im takich starań. O tym, że partie uwzględniają wolę wyborców, przekonanych jest trzy piąte ankietowanych (60%), niemal jedna trzecia zaś (29%) ma co do tego wątpliwości. Blisko siedmiu na dziesięciu badanych (69%) twierdzi, że partie nie troszczą się o problemy zwykłych ludzi, jedynie co czwarty (25%) uważa, że starają się je rozwiązywać.

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (257) przeprowadzono w dniach 29 września – 5 października 2011 roku na liczącej 1099 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski. W komunikacie wykorzystano wyniki badania zrealizowanego przez CBOS w listopadzie 2001 roku – na zlecenie Instytutu Socjologii UW – na reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności Polski (N=1651).

RYS. 1. PRZECZYTAM PANU(I) STWIERDZENIA DOTYCZĄCE DZIAŁAJĄCYCH OBECNIE W POLSCE PARTII POLITYCZNYCH. KTÓRE Z NICH TRAFNIE OPISUJĄ WIĘKSZOŚĆ PARTII W POLSCE?

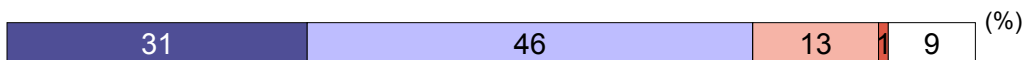
Partie polityczne powodują kłótnie i zamęt w państwie

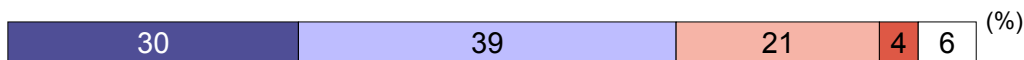
Partie są klikami polityków dążących do władzy

Partie zrzeszają ludzi, dla których najważniejsze są własne ambicje

Tak naprawdę to nie wiadomo, o co partiom chodzi

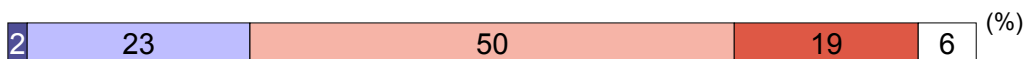
Partie zbierają postulaty i żądania wyborców

Partie proponują rozwiązania ważnych problemów kraju

Partie starają się załatwiać sprawy zwykłych ludzi

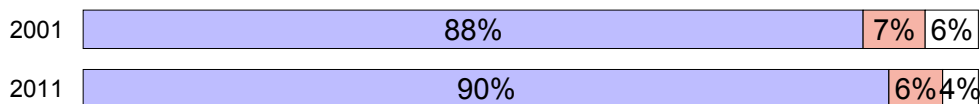

Zdecydowanie tak
  Raczej tak
 Raczej nie
  Zdecydowanie nie
 Trudno powiedzieć

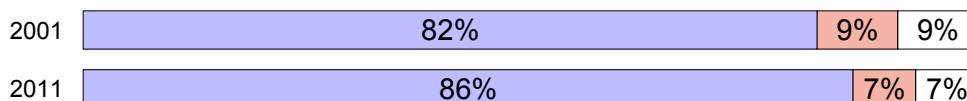
Opinie o działalności partii politycznych w Polsce cechuje duża stabilność. Poza tym, że mniej osób niż dziesięć lat temu uważa, że partie troszczą się o interesy zwykłych ludzi (spadek z 34% do 25%), nie odnotowujemy istotnych zmian w percepcji funkcjonowania systemu partyjnego.

RYS. 2. PRZECZYTAM PANU(I) STWIERDZENIA DOTYCZĄCE DZIAŁAJĄCYCH OBECNIE W POLSCE PARTII POLITYCZNYCH. KTÓRE Z NICH TRAFNIE OPISUJĄ WIĘKSZOŚĆ PARTII W POLSCE?

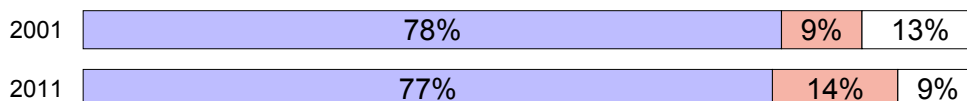
Partie polityczne powodują klótnie i zamęt w państwie

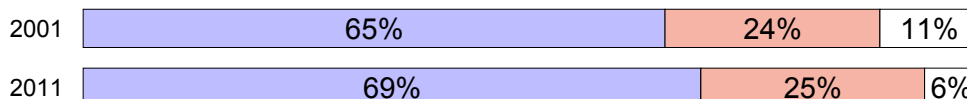
Partie są klikami polityków dążących do władzy

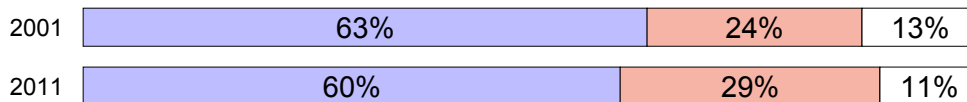
Partie zrzeszają ludzi, dla których najważniejsze są własne ambicje

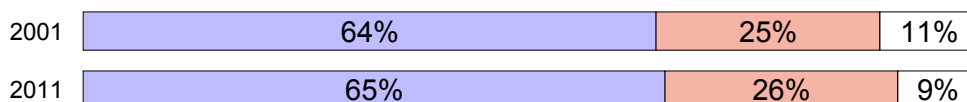
Tak naprawdę to nie wiadomo, o co partiom chodzi

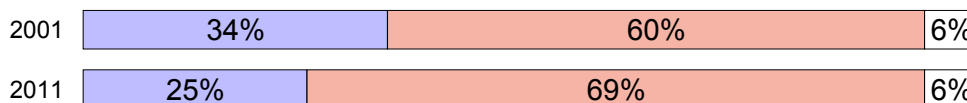
Partie zbierają postulaty i żądania wyborców

Partie proponują rozwiązania ważnych problemów kraju

Partie starają się załatwiać sprawy zwykłych ludzi

■ Tak ■ Nie □ Trudno powiedzieć

Powyższe wyniki można również przedstawić za pomocą syntetycznego wskaźnika wizerunku działalności partii politycznych, utworzonego jako średnia ocen poszczególnych aspektów dotyczących funkcjonowania partii w Polsce. Indeks – tak samo jak skala odpowiedzi (od „zdecydowanie tak” do „zdecydowanie nie”) – przyjmuje wartości od 1 do 4, gdzie wyniki bliższe „1” oznaczają uogólniony negatywny wizerunek działalności partii

na scenie politycznej, a bliższe „4” – pozytywny. Punkt środkowy skali (2,5) można interpretować jako sytuację, kiedy dobre i złe cechy przypisywane aktywności ugrupowań politycznych się równoważą. W odróżnieniu od odpowiedzi na pojedyncze pytania indeks jest bardziej zbliżony do zmiennej ciągłej. Mierzy jednak te same cechy, tyle że w ujęciu sumarycznym. Średnia tak skonstruowanego indeksu wynosi 2,10. Oznacza to, że partie są postrzegane przeważnie negatywnie. Innymi słowy, większość badanych (83%) przypisuje im oraz ich działalności raczej niekorzystne cechy, a nieliczni (14%) – raczej pozytywne. Porównanie syntetycznych indeksów wizerunku działalności partii potwierdza wcześniejszą uwagę o stabilności ich postrzegania w ostatnich dziesięciu latach.

Tabela 1

Wizerunek działalności partii politycznych w Polsce (na skali od 1 do 4)	Zsumowane odpowiedzi respondentów według terminów badań	
	2001	2011
	w procentach	
Partie polityczne robią więcej złego niż dobrego (<2,5)	82	83
Partie polityczne robią więcej dobrego niż złego (>2,5)	16	14
Partie polityczne robią tyle samo złego, co dobrego (=2,5)	2	3
Średnia na skali	2,10	2,10
Odchylenie standardowe	0,46	0,43

Z obliczeń wykluczono badanych, którzy nie potrafili ustosunkować się do któregośkolwiek ze stwierdzeń dotyczących działalności partii politycznych (udzielali odpowiedzi „trudno powiedzieć”)

Korzystając z syntetycznego indeksu opinii o partiach politycznych można przeanalizować deklaracje na ten temat poszczególnych grup społeczno-demograficznych. We wszystkich wyodrębnionych grupach dominuje krytyczny wizerunek partii politycznych. O ich pozytywnej roli najczęściej mówią najmłodszy badani (22%), osoby uczące się lub studiujące (28%), respondenci z wyższym wykształceniem (19%), deklarujący duże zainteresowanie polityką (23%), a ponadto znajdujący się w dobrej sytuacji materialnej (19%), uzyskujący najwyższe dochody *per capita* (22%), mieszkańcy największych miast (19%) i badani niepraktykujący religijnie (20%). Niemniej trzeba zaznaczyć, że opinie w tych grupach nie odbiegają znacząco od opinii ogółu dorosłych.

Wśród tych, którzy deklarowali zainteresowanie tegorocznymi wyborami parlamentarnymi, nieco więcej osób niż w grupie nieinteresujących się nimi przychylnie wypowiada się o działalności partii (17% wobec 11%). Takie opinie częstsze są również wśród deklarujących udział w wyborach niż wśród tych, którzy nie zamierzali głosować lub byli co do tego niezdecydowani (17% wobec 12% i 9%).

Stosunkowo najbardziej pozytywny wizerunek partii politycznych mają zwolennicy SLD, natomiast najbardziej krytyczny – sympatycy PiS. Różnice poglądów w tej sprawie między pozostałymi elektoratami są niewielkie.

Tabela 2

Elektoraty partyjne*	Wizerunek działalności partii politycznych w Polsce		
	Partie polityczne robią więcej złego niż dobrego	Partie polityczne robią więcej dobrego niż złego	Partie polityczne robią tyle samo złego, co dobrego
	w procentach		
SLD	71	24	5
PO	78	20	2
Ruch Palikota	81	19	0
PSL	84	16	0
PiS	89	10	1

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w wyborach parlamentarnych 9 października 2011

Postrzeganie działalności partii politycznych jest również związane z oceną funkcjonowania demokracji w Polsce, a także z ogólnym nastawieniem do tego ustroju. Badani krytycznie odnoszący się do działalności partii częściej skłaniają się ku obojętności politycznej, wyrażającej się w stwierdzeniu, że nie ma dla nich znaczenia, czy rządy są demokratyczne czy niedemokratyczne. Natomiast wśród aprobujących działalność partii politycznych przeważa opinia o primacie demokracji nad innymi formami rządów.

Tabela 3

Wizerunek działalności partii politycznych w Polsce	Z którym z poniższych stwierdzeń najbardziej się Pan(i) zgadza?			
	Demokracja ma przewagę nad wszelkimi innymi formami rządów	Niekiedy rządy niedemokratyczne mogą być bardziej pożądane niż demokratyczne	Dla ludzi takich jak ja nie ma w gruncie rzeczy znaczenia, czy rząd jest demokratyczny czy niedemokratyczny	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Partie polityczne robią więcej złego niż dobrego	35	17	39	9
Partie polityczne robią więcej dobrego niż złego	59	24	14	3

Pominięto kategorię „Partie polityczne robią tyle samo złego, co dobrego”

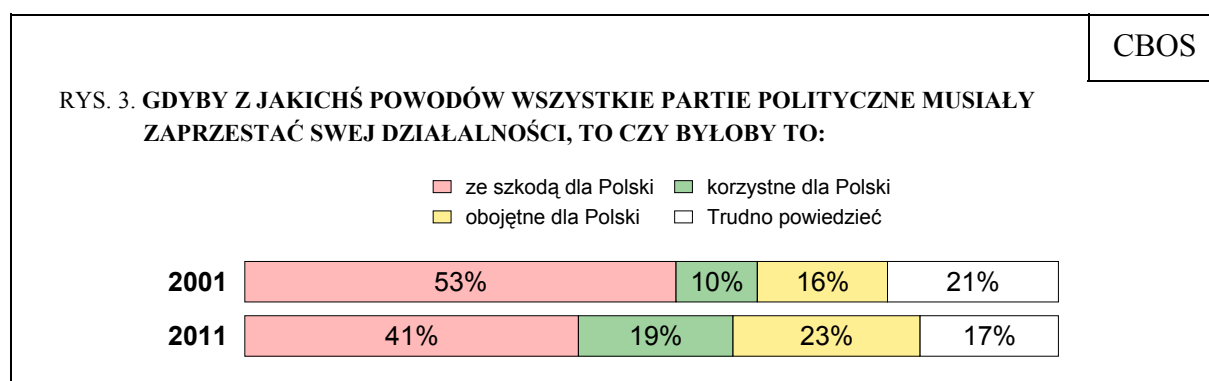
Krytyczne oceny funkcjonowania partii politycznych przekładają się w dużym stopniu na niezadowolenie z funkcjonowania demokracji w Polsce. Z kolei ci, którzy mają raczej dobre zdanie o działalności partii, to w większości osoby zadowolone z demokratycznej praktyki.

Tabela 4

Wizerunek działalności partii politycznych w Polsce	Stosunek do funkcjonowania demokracji w Polsce		
	zadowoleni	niezadowoleni	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Partie polityczne robią więcej złego niż dobrego	36	58	6
Partie polityczne robią więcej dobrego niż złego	71	25	4

Pominięto kategorię „Partie polityczne robią tyle samo złego, co dobrego”

Największa grupa badanych (41%) uważa, że sytuacja, w której partie zaprzestałyby działalności politycznej, jest niepożądana dla kraju. Przeciwną opinię – że byłoby to korzystne dla Polski – wyraża jedna piąta respondentów (19%), natomiast co czwarty (23%) sądzi, że nie miałyby to żadnego wpływu na sytuację w kraju. W porównaniu z pomiarem sprzed dziesięciu lat dość wyraźnie przybyło osób sądzących, że nieobecność partii byłaby dla Polski korzystna, jak i uważających, że jest to obojętne dla kraju, natomiast zmniejszył się odsetek uznających taki stan za negatywny.

We wszystkich analizowanych grupach społeczno-demograficznych przeważa opinia, że nieobecność partii na scenie politycznej byłaby niekorzystna dla Polski. Częściej niż przeciętnie wyrażają ją mieszkańcy największych aglomeracji, badani z wyższym wykształceniem, uzyskujący wysokie dochody na osobę w gospodarstwie domowym, a także respondenci o prawicowej i lewicowej orientacji politycznej. Z kolei obojętność wobec zaprzestania działalności partii stosunkowo częściej deklarują najmłodszy ankietowani, najmniej zarabiający, mający centrowe poglądy polityczne, a także uczestniczący w praktykach religijnych kilka razy w tygodniu.

Na opinie w tej sprawie wpływa też, co zrozumiale, postrzeganie funkcjonowania partii politycznych. Badani, którzy raczej pozytywnie wypowiadają się na ten temat, w zdecydowanej większości oceniają, że nieobecność partii w polityce byłaby niekorzystna dla kraju.

Tabela 5

Wizerunek działalności partii politycznych w Polsce	Gdyby z jakichś powodów wszystkie partie polityczne musiały zaprzestać swej działalności, to czy byłoby to:			
	ze szkodą dla Polski	korzystne dla Polski	obojętne dla Polski	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Partie polityczne robią więcej złego niż dobrego	35	22	26	17
Partie polityczne robią więcej dobrego niż złego	75	7	10	8
Średnia na skali od 1 do 4	2,26	1,89	2,01	2,07

Pominięto kategorię „Partie polityczne robią tyle samo złego, co dobrego”

We wszystkich analizowanych elektoratach najczęściej wyrażana jest opinia, że zaprzestanie działalności partii politycznych byłoby ze szkodą dla Polski. Ten pogląd ma relatywnie najwięcej zwolenników wśród osób popierających Ruch Palikota, z kolei najmniej – w elektoracie PiS. Ci, którzy byli niezdecydowani co do udziału w październikowych wyborach, oraz niezamierzający głosować wyraźnie rzadziej niż identyfikujący się z jakąś partią uważają, że sytuacja, o której mowa, byłaby niekorzystna dla kraju.

Tabela 6

Elektoraty partyjne*	Gdyby z jakichś powodów wszystkie partie polityczne musiały zaprzestać swej działalności, to czy byłoby to:			
	ze szkodą dla Polski	korzystne dla Polski	obojętne dla Polski	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Ruch Palikota	60	21	15	4
PO	52	15	20	13
SLD	47	14	29	10
PSL	46	18	23	13
PiS	41	25	15	19
Niezdecydowani, czy głosować	29	20	30	21
Niezamierzający głosować	33	23	25	19

* Określane na podstawie deklaracji głosowania w wyborach parlamentarnych 9 października 2011

Podobnie jak opinie o działalności partii politycznych, tak i stosunek do ewentualnej ich nieobecności w polityce przekłada się na postawy wobec demokracji. Respondenci wskazujący na szkodliwość takiej sytuacji przeważnie uznają demokrację za najlepszą formę rządów, natomiast ci, którzy postrzegają ją jako korzystną lub też jako niemającą wpływu na kondycję kraju, stosunkowo częściej deklarują obojętność wobec tego, czy rządy są demokratyczne czy niedemokratyczne.

Tabela 7

Gdyby z jakichś powodów wszystkie partie polityczne musiały zaprzestać swej działalności, to czy byłoby to:	Z którym z poniższych stwierdzeń najbardziej się Pan(i) zgadza?			
	Demokracja ma przewagę nad wszelkimi innymi formami rządów	Niekiedy rządy niedemokratyczne mogą być bardziej pożądane niż rządy demokratyczne	Dla ludzi takich jak ja nie ma w gruncie rzeczy znaczenia, czy rząd jest demokratyczny czy niedemokratyczny	Trudno powiedzieć
	w procentach			
– ze szkodą dla Polski	50	19	27	4
– korzystne dla Polski	33	19	37	11
– obojętne dla Polski	27	18	48	7

Pominięto „trudno powiedzieć”

Ci, którzy uważają, że zaprzestanie działalności partii politycznych byłoby ze szkodą dla Polski, w większości są zadowoleni z funkcjonowania demokracji, natomiast wśród osób, które przekonane są o korzyściach wynikających z takiej sytuacji lub o tym, że nie ma to znaczenia, dominuje niezadowolenie z funkcjonowania ustroju demokratycznego.

Tabela 8

Gdyby z jakichś powodów wszystkie partie polityczne musiały zaprzestać swej działalności, to czy byłoby to:	Stosunek do funkcjonowania demokracji w Polsce		
	zadowoleni	niezadowoleni	Trudno powiedzieć
	w procentach		
– ze szkodą dla Polski	51	43	6
– korzystne dla Polski	33	63	4
– obojętne dla Polski	38	59	3

Pominięto „trudno powiedzieć”

Polacy raczej krytycznie zapatrują się na działalność partii politycznych. Jednocześnie – prawdopodobnie wobec braku innych koncepcji reprezentacji politycznej – perspektywę nieobecności partii traktują przeważnie jako niekorzystną dla kraju. Takie podejście jest obecnie mniej popularne niż przed dziesięcioma laty, natomiast dwukrotnie więcej osób niż wówczas uważa, że nieobecność partii mogłaby być pożyteczna dla kraju.

Opracował
Michał FELIKSIĄK

A N E K S

Tabela 1

		Wizerunek działalności partii politycznych w Polsce (na skali od 1 do 4)			Liczba osób
		Partie polityczne robią więcej złego niż dobrego (<2,5)	Partie polityczne robią tyle samo złego, co dobrego (=2,5)	Partie polityczne robią więcej dobrego niż złego (>2,5)	
		%	%	%	
Ogółem		83	3	14	1087
Płeć	Mężczyźni	81	3	16	516
	Kobiety	85	2	13	572
Wiek	18-24 lata	77	1	22	147
	25-34	80	3	18	220
	35-44	86	3	11	159
	45-54	80	2	18	169
	55-64	89	3	8	215
	65 lat i więcej	85	3	11	178
Miejsce zamieszkania	Wieś	84	3	13	414
	Miasto do 20 tys.	87	1	12	140
	20-100 tys.	85	1	14	210
	101-500 tys.	80	3	17	180
	501 tys. i więcej mieszk.	79	2	19	144
Wykształcenie	Podstawowe	83	4	13	261
	Zasadnicze zawodowe	90	1	8	266
	Średnie	81	2	18	367
	Wyższe	77	4	19	192
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	81	4	15	88
	Średni personel, technicy	70		30	41
	Pracownicy adm.-biurowi	89	2	9	80
	Pracownicy usług	87	2	11	82
	Robotnicy wykwalifikowani	86	2	11	114
	Robotnicy niewykwalifik.	87	3	10	56
	Rolnicy	87	3	10	56
	Pracujący na własny rach.	72	5	23	52
Bierni zawodowo	Renciści	88	3	9	80
	Emeryci	86	2	12	218
	Uczniowie i studenci	70	2	28	86
	Bezrobotni	82	2	16	66
	Gospodynie domowe i inni	82	2	16	69
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	83	2	14	131
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	80	3	17	115
	sekt. pryw. poza rolnict.	86	2	13	226
	prywatnym gosp. rolnym	78	7	14	51
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	87	2	11	204
	501-750	85	2	13	137
	751-1000	90	3	7	160
	1001-1500	87	1	11	174
	Powyżej 1500 zł	75	2	22	173
Ocena własnych war. mater.	Złe	88	4	8	163
	Średnie	85	2	13	526
	Dobre	78	2	19	398
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	92		8	49
	Raz w tygodniu	85	2	13	533
	1-2 razy w miesiącu	80	4	16	178
	Kilka razy w roku	81	5	14	169
	W ogóle nie uczestniczy	78	2	20	158
Poglądy polityczne	Lewica	83	3	14	183
	Centrum	86	2	13	327
	Prawica	80	2	18	330
	Trudno powiedzieć	84	4	13	247

Tabela 2

		Gdyby z jakichś powodów wszystkie partie polityczne musiały zaprzestać swej działalności, to czy byłoby to:				Liczba osób
		ze szkodą dla Polski	korzystne dla Polski	obojętne dla Polski	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		41	19	23	17	1094
Płeć	Mężczyźni	44	19	24	13	519
	Kobiety	38	19	22	20	576
Wiek	18-24 lata	39	21	29	11	147
	25-34	42	22	23	12	221
	35-44	34	16	28	21	157
	45-54	43	20	20	17	170
	55-64	42	23	21	13	215
	65 lat i więcej	43	12	19	26	183
Miejsce zamieszkania	Wieś	38	18	25	19	419
	Miasto do 20 tys.	44	19	15	22	141
	20-100 tys.	39	23	25	12	209
	101-500 tys.	41	19	25	15	180
	501 tys. i więcej mieszk.	49	17	21	13	145
Wykształcenie	Podstawowe	40	17	20	23	268
	Zasadnicze zawodowe	40	21	22	17	268
	Średnie	39	20	27	14	367
	Wyższe	46	19	23	12	191
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	44	19	27	10	88
	Średni personel, technicy	38	17	32	13	41
	Pracownicy adm.-biurowi	36	29	19	16	81
	Pracownicy usług	41	26	24	9	82
	Robotnicy wykwalifikowani	40	18	23	19	114
	Robotnicy niewykwalifik.	40	12	32	16	56
	Rolnicy	36	22	12	29	58
	Pracujący na własny rach.	43	10	24	22	53
Bierni zawodowo	Renciści	42	16	24	18	80
	Emeryci	41	19	19	22	222
	Uczniowie i studenci	44	19	25	11	86
	Bezrobotni	44	23	20	13	65
	Gospodynie domowe i inni	39	18	35	8	70
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	36	25	24	15	131
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	42	21	26	11	115
	sekt. pryw. poza rolnict.	41	18	24	16	227
	prywatnym gosp. rolnym	37	16	21	26	51
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	35	20	28	17	204
	501-750	34	21	28	18	138
	751-1000	41	23	23	14	163
	1001-1500	46	20	20	14	174
	Powyżej 1500 zł	51	18	23	8	176
Ocena własnych war. mater.	Złe	34	20	25	21	166
	Średnie	40	20	23	17	529
	Dobre	45	19	22	14	399
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	32	16	30	21	49
	Raz w tygodniu	40	19	24	17	536
	1-2 razy w miesiącu	42	17	25	16	182
	Kilka razy w roku	41	18	23	18	170
	W ogóle nie uczestniczy	43	26	19	12	158
Poglądy polityczne	Lewica	46	16	25	13	183
	Centrum	36	22	29	13	327
	Prawica	49	19	19	13	333
	Trudno powiedzieć	32	17	21	30	252